

DN LOKALAFDELINGEN I AARHUS KOMMUNE

Formand: Sebastian Jonshøj, Willemoesgade 10, 1, 8200 Aarhus N

Telefon: 6160 3401

E-Mail: jonshoej@gmail.com

Aarhus d. 4. januar 2018

Til
Aarhus Kommune
Teknik og Miljø
CBM - Planafdelingen

Høringsvar ifm. *VVM-redegørelse for forbedret vejforbindelse til Moesgaard Museum.*

Danmarks Naturfredningsforening (DN) følger med stor interesse sagen om etablering af forbedrede tilkørselsforhold til Moesgaard Museum. Den rummer en række interessante og principielle problemstillinger, som vi mener fortjener omhyggelige overvejelser og grundig planlægning. DN gjorde således allerede, da det nye Moesgaard Museum endnu kun var på tegnebrættet, opmærksom på behovet for en gennemtænkt trafikløsning, integreret i lokalplanforslaget, der tilgodeså de natur- og kulturhistoriske forhold og i øvrigt respekterede de eksisterende arealbindinger. DN's holdning og handling i sagen, har siden været i overensstemmelse med denne oprindelige position.

Bevarelsen og forvaltningen af en fredet allé, rummer visse indlysende dilemmaer. Idet træer er levende organismer kan de i sagens natur ikke fikseres i en ønsket idealtilstand, og der vil uundgåeligt komme et tidspunkt, hvor de ét for ét ældes, svækkes og gradvist dør. Der kan herske tvivl og berettiget uenighed om, hvorvidt en allé-fredning er målrettet og beskytter det enkelte træ eller, hvorvidt den alene omfatter alléen som landskabsarkitektonisk element, der i princippet kan opretholdes ved en samtidig udskiftning af alle træer. Skønt der i fredningskendelsen for Moesgaard Allé er formuleret visse retningslinjer, er det ingen steder entydigt fastslået, hvorledes man skal håndtere denne problemstilling, og man kan derfor indvende, at den ene måde kan være lige så god som den anden. Det bør dog være oplagt, at man definerer en allé som summen af de enkelte træer, og som konsekvens heraf forvalter en fredet allé med udgangspunkt i, at hvert enkelt træ er beskyttet. Ikke kun for træernes kollektive, kulturhistoriske værdi, men i høj grad også for deres individuelle, biologiske betydning.

Alternativ 1

I forhold til Moesgaard Allé er det derfor DN Aarhus' vurdering, at fredningens formål bedst opfyldes ved en fortsat bevarelse af de eksisterende træer, således at de gradvist udskiftes, i takt med at de forgår. Derved bevares ikke blot deres vigtige strukturelle funktion for en tilknyttet biodiversitet – der øges successivt med træernes alder og svækkelse – men desuden anerkendes også alléen, som et levende kulturelement, der i sin natur nødvendigvis vil udvikle sig uensartet.

I et notat af 12. juli 2013, efterfølgende en besigtigelse på lokaliteten, understøtter Fredningsnævnet ovennævnte vurdering med følgende udtalelse:

”Det er Fredningsnævnets opfattelse, at det ikke kun er tilstedeværelsen af en allé, der er fredet, men derimod også de enkelte træer, der hver for sig og i samlet form af den eksisterende allé har stor historisk betydning. Oplysninger om de enkelte træers tilstand kan derfor heller ikke forventes at føre til en accept fra Fredningsnævnet af, at den samlede allé fældes. En nødvendig fældning må ske konkret og med genplantning ved fældning. En sådan adgangsvej (læs: realisering af Alternativ 1, S.J.) kan derfor kun søges etableret ved, at kommunen rejser en fredningssag til ændring af fredningen af alléen. Fredningsnævnet kan ikke forud for en sådan sag tilkendegive en endelig stillingtagen til sagen, men det må anses for meget lidt sandsynligt, at fredningsnævnet vil tillade en sådan løsning, hvis det er muligt at etablere en adgangsvej et andet sted, f.eks. uden for de fredede områder ved en nordlig forlægning af Moesgaard Allé umiddelbart nord for alléen”.

Fredningerne af alleerne omkring Moesgård er fra 1932 og dermed kommunens første fredninger, foretaget på foranledning af godsets daværende ejer. Det er åbenbart, at de gamle allé-træer ikke er blevet plejet, som kommunen som vejmyndighed har pligt til. Især under byggeriet af det nye museum, har allé-træerne og deres rodnet været under voldsomt pres. Men det betyder ikke nødvendigvis, at træerne for størstedelen ikke kan forblive som den fredede allé vi kender, mange år endnu. Således finder DN ikke, at det er nødvendigt at udskifte hele alléen nu. Derimod bør der straks iværksættes en effektiv pleje med løbende beskæring af skønnede risikotræer, successivt en nødvendig udskiftning af enkelte træer, således som det eksempelvis er sket på forbilledlig vis i den fredede Rathlousdal Allé ved Odder. Vi er desuden af den opfattelse, at man ligesom i Rathlousdals Allé kan placere nye træer i ”bagkant” af de eksisterende træer, som det i øvrigt allerede er sket ved de få nye træer, der er plantet i Moesgaard Allé. Derved opnås en udvidelse af kørebanearealet og en evt. mulighed for at bevare alléen for dobbeltrettet kørsel.

Som en naturlig konsekvens af ovenstående, **modsetter DN sig derfor i lighed med tidligere udmeldinger, en samtidig fældning og erstatning af den eksisterende allé, som skitseret i Alternativ 1.** Skulle valget alligevel falde på denne løsning, henleder DN atter opmærksomheden på den af Fredningsnævnet fremførte omstændighed (se udtalelse ovenfor), at en sådan løsning vil indebære, at der rejses en ny fredningssag for Moesgaard Allé. Dette forhold synes ikke at fremgå af VVM-redegørelsen, hvorfor DN finder det relevant at præcisere. Det må i givet fald forventes at indebære et yderligere forlænget sagsforløb, og deraf følgende fjerne tidshorisonter for en endelig afklaring af de trafikale forhold omkring Moesgaard Museum.

Alternativ 4

Ligeledes finder DN ikke, at Alternativ 4 er en mulighed, da det i sin helhed er beliggende indenfor Fulden-fredningen. Valget af denne løsning vil, i lighed med valget af Alternativ 1, indebære, at der skal rejses en ny fredningssag, idet der efter DN's – og Fredningsnævnets – opfattelse ikke kan dispenseres fra fredningen til dette formål. Skulle det blive aktuelt, vil DN imidlertid ikke modsætte sig etableringen af en cykel- og gangsti på sydsiden af den eksisterende allé, som en tiltrængt forbedring af adgangsforholdene for de bløde trafikanter. Et sådant anlæg vil efter vores opfattelse ikke være i samme uoverensstemmelse med Fulden-fredningens hensigt, som etableringen af et egentligt vejtracé.

Alternativ 2

DN varetager i den konkrete sag to altoverskyggende hensyn, nemlig håndhævelse af Fulden-fredningen og allé-fredningen, samt bevarelsen af de biologiske værdier der knytter sig til træerne i alléen. På den baggrund, har DN hidtil plæderet for Alternativ 2, der efter vores opfattelse i videst muligt omfang tager hensyn til såvel Fulden-fredningens ukrænkelighed, som til alléens naturværdier, og som samtidig anviser en effektiv trafikafvikling ifm. Moesgaard Museum. Scenarie 2 opererer med etableringen af en ny vejforbindelse mellem Ny Moesgaardvej og Oddervej nord om golfbanen, kaldet *Golfbanevejen*. Denne løsning er ikke opstået til lejligheden, men har figureret i regions- og kommuneplaner gennem en længere årrække, som et endnu aldrig realiseret infrastrukturelt element i udstykningen til bebyggelsen Skådehøjen.

DN er imidlertid for ganske nylig blevet gjort opmærksom på (se høringsvar fra Ejerforeningen Skådehøjen af 19. dec. 2017), at der langs golfbanens nordlige afgrænsning løber et beskyttet jorddige i øst-vestlig retning, stort set sammenfaldende med tracéet for en *Golfbanevej*, som skitseret i Alternativ 2. På diget gror angiveligt et antal bevaringsværdige bøgetræer af betydelig alder, som i sig selv repræsenterer en høj naturværdi. DN finder det meget bemærkelsesværdigt og stærkt beklageligt, at et så markant fortidsminde ikke

for længst er registreret af myndighederne og optræder i VVM-redegørelsen, som en væsentlig præmis for afvejningen af de skitserede løsningsscenarier.

Det siger sig selv, at DN vanskeligt kan ignorere disse nye oplysninger, idet en realisering af Alternativ 2 angiveligt vil kompromittere de betydelige kultur- og naturhistoriske værdier, der knytter sig til jorddiget. Faktisk er Alternativ 2 herefter i mangt og meget at ligne med Alternativ 1, for så vidt angår arealbindinger (fredning) og naturværdier¹, og **på den baggrund vil DN afstå fra at pege på Golfbanevejen, som den foreligger i Alternativ 2**. I stedet bør det under alle omstændigheder overvejes, at pålægge de omtalte bøgetræer på jorddiget en fremtidig formel beskyttelse i form af en tinglysning e. lign. Det vil sikre træernes kulturhistoriske værdi, samt ikke mindst deres mulighed for at ældes til gavn for den biologiske mangfoldighed.

Alternativ 3b

Ser man bort fra 0-alternativet, tilbagestår således kun scenarierne 3a og 3b, der næppe er at betragte som ideelle løsninger, men snarere som de mindst ringe. **Blandt disse anbefaler DN at man vælger Alternativ 3b**, som vi anser for at være den mest acceptable løsning. Det medfører således en bevarelse af den eksisterende allé, afstår fra en etablering af en ny vej i Fuldenfredningen, og opretholder den visuelle oplevelse af at ankomme til det nye museum og den gamle herregård ad en symmetrisk beliggende akse. Endelig indebærer denne løsning, at der ikke skal rejses en ny og tidskrævende fredningssag.

Med venlig hilsen

Sebastian Jonshøj, formand

---

¹ Det påpeges i høringssvar fra Ejerforeningens Skådehøjen, at bøgetræerne på jorddiget er - eller har potentiale til at blive - levested for sjælden flora, funga og fauna. Samme vilkår gør sig imidlertid efter DN's opfattelse gældende for træerne i Moesgaard Allé, der rummer tilsvarende strukturelle kvaliteter (åbninger, hulheder, forvitret ved mm.), og ligeledes tjener som opholdssted for korttået træløber og grønspætte.